

SYMBOLAE EUROPÆAE

POLITECHNIKA KOSZALIŃSKA

SYMBOLAE EUROPÆAE

STUDIA HUMANISTYCZNE
POLITECHNIKI KOSZALIŃSKIEJ

nr 9 (1:2016)

KOSZALIN 2016

ISSN 1896-8945

Rada Naukowa

Andrzej Chodubski (Gdańsk), Peter Garbe (Greifswald), Klaus Hammer (Berlin),
Marek Jabłonowski (Warszawa), Jacek Knopek (Toruń), Honorata Korpikiewicz
(Poznań), Zdzisław Kroplewski (Szczecin), Iwona Alechowicz-Skrzypek (Opole),
Wiesław Wysocki (Warszawa), Diana Etco (Kiszyniów), Natalia Danilkina
(Kaliningrad), Przemysław Żukiewicz (Wrocław).

Redaktor naczelny

Bolesław Andrzejewski

Zespół redakcyjny nr 9

Małgorzata Sikora-Gaca

Urszula Kosowska

Zbigniew Danielewicz

Izabela Dixon

Redaktor statystyczny

Urszula Kosowska

Przewodniczący Uczelnianej Rady Wydawniczej

Zbigniew Danielewicz

Projekt okładki

Agnieszka Bil

Skład, łamanie

Karolina Ziobro

© Copyright by Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej
Koszalin 2016

WYDAWNICTWO UCZELNIANE POLITECHNIKI KOSZALIŃSKIEJ
75-620 Koszalin, ul. Raclawicka 15-17

Koszalin 2016, wyd. I, ark. wyd. 15,96, format B-5, nakład 100 egz.

Druk

Spis treści

HISTORIA I POLITYKA

PAUL McNAMARA

„A Tragedy of European Concern” – The conflict between Sean Lester, High Commissioner of the League of Nations and Danzig’s Nazi Senate, 1934-1937 7

KAROL OSSOWSKI

Dlaczego na przełomie XIII i XIV wieku doszło do upadku jarmarków szampańskich? 19

ZBIGNIEW POPLAWSKI

Plany polskiej interwencji militarnej w Gdańsku przed wybuchem drugiej wojny światowej 37

BEZPIECZEŃSTWO

MARCIN ADAMCZYK

W kierunku podważenia statusu państwa hegemonicznego: historia stosunków chińsko-amerykańskich do 2010 roku 47

PAWEŁ POKRZYWIŃSKI

Brygada Golani – izraelska „brygada numer 1” 61

CATALIN GHITA

Labour as Fear of Gratuity: A Cultural Reading of the Hidden Side of Employment Security 79

UNIA EUROPEJSKA I PRAWO

MARCIN KLEINOWSKI

Potencjalny wpływ nowych rozporządzeń odnoszących się do funduszy strukturalnych na realizację projektów współfinansowanych z EFS 89

TOMASZ HOFFMANN

Rola i zadania nowego instytucjonalizmu w badaniach nad integracją europejską 105

PROBLEMATYKA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

MARIUSZ SURMA

Funkcjonowanie gospodarki morskiej na terenie regionu koszalińskiego. Zarys problemu 129

KRYSTYNA ŚWIDZIŃSKA

Kwestie ekologiczne a budowa farm wiatrowych 147

MARIUSZ MAZIARZ

Ethical requirements in the light of the constructivist methodology 161

URSZULA KOSOWSKA

Ewolucja polityki społecznej a jej definicje 177

FILOZOFIA, IDEE I RELIGIE**NADIA KINDRACHUK**

The Ukrainian Greek Catholic Church as a consolidating factor in the struggle for the Ukrainian national-religious rights: 60-70-ies of the XXth century .. 195

ROBERT KOLASA

Relacje między władzą a Kościołem katolickim w Pile w latach 1956-1972 205

ZBIGNIEW DANIELEWICZ

Elusiveness of safety in the Age of Anxiety. Is it worth pursuing? 225

MARIANNA RESSEL

Wybrane aspekty życia religijnego żydowskiego Krakowa w latach 1900-1939 235

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE**WALDEMAR HANDKE**

A więc wojna ... Wokół pracy Zygmunta Boradyna „Niemen rzeka niezgody. Polsko-sowiecka wojna partyzancka na Nowogródczyźnie 1943-1944” 247

PAWEŁ PRZYBYTEK

Analiza filmu Gilda z punktu widzenia teorii feministycznej 259

BARBARA SZYMCZAK-MACIEJCZYK

Jaka (naprawdę) jest starość? – recenzja książki „Obraz starości w prozie Marii Kuncewiczowej” Ilony Gołębiewskiej 271

Brygada Golani – izraelska „brygada numer 1”

Wstęp

Współcześnie Armia Obrony Izraela² stanowi jedną z lepiej wyszkolonych i uzbrojonych formacji zbrojnych na świecie, mimo że jest armią poborową. Swoje doświadczenie zbierała od wojen konwencjonalnych po konflikty asymetryczne w regionie. Jak każda armia odpowiada za ochronę terytorium państwa, dodatkowo niesie ze sobą pewne wzorce społeczne oraz wartości historyczne. Jej doktryna jest ściśle powiązana ze strategicznymi celami Izraela, a przestrzeganie jej jest ważnym czynnikiem warunkującym rozwój i przeznaczenie Armii Obrony Izraela.

Pod koniec lat 40. XX wieku siły zbrojne Izraela składały się głównie z bojowników należących wcześniej do paramilitarnych organizacji takich jak Hagana, Irgun, Lechi czy Palmach³. W ówczesnej Armii Obrony Izraela odnajdziemy również jednostkę znaną dzisiaj jako Brygada Golani (Chatiwat Gola-ni), uważaną obecnie za jedną z najbardziej zasłużonych i kluczowych jednostek wojskowych, której motto brzmi „brygada numer 1”⁴.

W artykule przeanalizowano fakt dostosowywania przez Izrael przeznaczenia swoich jednostek do zmieniającego się pola walki na Bliskim Wschodzie. Poczynając od konfliktów tradycyjnych między państwami po konflikty asymetryczne z trudnym do identyfikacji przeciwnikiem. Ich natężenie oraz przebieg

¹ **lic. Paweł Pokrzywiński** – Uniwersytet Wrocławski.

² W pracy autor stosuje transliterację nazwy Sił Zbrojnych Izraela z języka hebrajskiego (Cwa Hagana le-Israel) oraz akronimu Cahal.

³ Hagana to organizacja paramilitarna, która powstała w 1920 roku w celu ochrony żydowskich osiedli w Palestynie. Po utworzeniu Armii Obrony Izraela oficerowie Hagany stawili główny trzon dowódczy sił zbrojnych. Palmach była specjalną jednostką uderzeniową, utworzoną w 1941 roku w strukturach Hagany. Służba w Palmachu była całodobowa. Irgun powstał w Palestynie w 1931 roku pod przywództwem Abrahama Tehomioego. Składał się w dużej mierze z nacjonalistów rekrutowanych spośród Bejtaru i rewizjonistów. W 1937 roku Tehomi podpisał układ z Haganą o scaleniu dwóch organizacji. Lechi powstało w 1940 roku pod przywództwem Avrahama Sterna jako protest przeciw połączenia się Irgunu z Haganą. Stern zakładał, że tylko aktywny odwet, a nie negocjacje, może odstraszyć Arabów.

⁴ *Golani*, www.garinmahal.com/golani, dostęp 05.2015.

pozwalają na stwierdzenie, iż Siły Zbrojne Izraela od 1948 roku musiały reorganizować i ulepszać struktury swoich jednostek, a także przypisywać im nowe zadania tak, aby mogły one skutecznie odpowiadać na rodzące się zagrożenie ze strony Arabów. Celem artykułu jest przybliżenie podstawowych informacji dotyczących Brygady Golani, jak również zaprezentowanie wybranych aspektów struktury Armii Obrony Izraela. Na tej kanwie autor pokaże, jak Armia Obrony Izraela dostosowuje swój system reagowania do zagrożeń w poszczególnych regionach kraju, a także jak wygląda współpraca poszczególnych rodzajów wojsk w Izraelu. Autor zastosował metodę historyczno-opisową, aby przedstawić czytelnikowi rozwój jednostki od 1948 roku oraz jej zadania i cele. Analiza systemowa średniego rzędu pozwoliła ukazać Brygadę Golani w ramach szerszego systemu sił zbrojnych i bezpieczeństwa państwa Izrael.

Historia Brygady Golani

Powołanie do życia Brygady Golani datuje się na 28 lutego w 1948 roku, czyli przed powstaniem państwa Izrael (14 maja 1948). Do jej stworzenia doszło na mocy rozkazu Hagany, który podzielił Brygadę Lewanoni (Chatiwat Lewanoni) na Brygadę Karmeli i Brygadę Golani. Jej pierwszym dowódcą został Mosze Man⁵. W jednostce mieli służyć osadnicy, członkowie Hagany oraz emigranci z Europy. Problemem tej formacji nie był tylko stan osobowy. Sprzęt, jakim dysponowali żołnierze, był różnorodny, do broni (głównie pochodzącej z Czechosłowacji oraz zdobyczej brytyjskiej i niemieckiej) często brakowało amunicji, a wyszkolenie bojowników było niewystarczające. Mimo to Brygada Golani odegrała znaczącą rolę w wojnie o niepodległość Izraela, zwłaszcza na północy kraju. Tam na początku arabskiego ataku powstrzymywała atakujące wojska syryjskie oraz ochotników z Libanu. Sukces obrony przypisuje się umiejętności wykorzystania ukształtowania terenu oraz taktyki guerilli⁶. Brygada brała udział w licznych operacjach przeprowadzanych w trakcie wojny o niepodległość (1948) np. Dekel – odbicie z rąk arabskich Nazaretu, Hiram – wypchnięcie Arabskiej Armii Wyzwoleńczej z Galilei oraz penetracja południa Libanu aż do rzeki Litani⁷. Za największy sukces uważa się jednak odbicie miasta Safed, które położone jest na jednym ze wzgórz, na północny zachód od

⁵ *Ha-nadon: chaluk chatiwat lewanoni*, www.irgon-haagana.co.il/show_item.asp?itemId=200&levelId=61014&itemType=0, dostęp 05.2015.

⁶ Jest to forma nieregularnych działań bojowych prowadzonych przez siły rekrutujące się z miejscowej ludności lub rozbitych jednostek wojskowych przeciwko okupantowi bądź rodzimej władzy; zob. *Działania partyzanckie*, (w:) *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2008, s. 35.

⁷ *Golani Infantry Brigade*, www.jewishvirtuallibrary.org/jsourc/Society_&_Culture/golani_brigade.html, dostęp 05.2015.

Jeziora Galilejskiego przy dzisiejszej granicy izraelsko-syryjskiej⁸. Jego zdobycie przez Brygadę Golani miało podwójne znaczenie. Oprócz wymiaru strategicznego miało również aspekt duchowy. Nadmienmy, że Safed jest starożytnym miastem żydowskim, uznawanym za jedno z czterech świętych miast oraz ośrodek żydowskiej kabały⁹. Pokazuje to determinację żołnierzy Brygady, która w dużej mierze składała się z ochotników i imigrantów o różnej sytuacji życiowej. Jeszcze w trakcie wojny ta formacja została włączona w struktury Armii Obrony Izraela. Była pierwszą brygadą w izraelskiej armii, składającą się aż z pięciu batalionów, czyli jedną z większych wówczas jednostek¹⁰.

Do 1956 roku i kampanii na Półwyspie Synaj brygada brała udział w licznych starciach na granicy z armią syryjską oraz prowadziła operacje przechwytyjące oddziały arabskie, infiltrujące Izrael. Podczas tych operacji jednostka ponosiła liczne straty. Problemy te związane były z sytuacją nowych imigrantów. Wielu z nich nie znało języka hebrajskiego. Mogło to później wpływać negatywnie na łączność z innymi jednostkami w trakcie walki. W 1956 roku wybuchł kryzys sueski, a Brygada Golani otrzymała bardzo ważne zadanie. Żołnierze w jak najkrótszym czasie mieli zająć miejscowość Rafa (dzisiejsze miasto graniczne między Egiptem a Strefą Gazy), aby zabezpieczyć północną flankę wojsk izraelskich oraz zapewnić jednostkom pancernym bezproblemowe wkroczenie na terytorium Egiptu¹¹.

W trakcie wojny sześciodniowej (1967) Brygada Golani odpowiadała za front syryjski na Wzgórzach Golan. Jednostka była szkolona w walce w trudnym, górzystym terenie przy silnie umocnionych pozycjach wroga. Wywiad izraelski posiadał informacje, że Syryjczycy zajmują silnie umocnione pozycje w górach, jednak ostrzały artyleryjskie oraz naloty nie dawały zadowalających skutków. W celu przełamania frontu w rejonie Tel Azaziat do szturmury przydzielono Brygadę Golani. Mimo powolnego tempa natarcia i dużych strat udało się zdobyć pozycje, dzięki czemu otworzono drogę dla natarcia pancernego. Dodatkowo dowództwo postanowiło wysadzić desant części brygady na górze Hermon, aby osłonić przemieszczające się siły izraelskie. Dzięki Brygadzie

⁸ Dzięki niemu można było kontrolować północno-wschodnią granicę.

⁹ *War of Independence*, www.safed.co.il/war-of-independence-in-tzfai.html, dostęp 05.2015.

¹⁰ *The War of Independence 12/47 – 5/48 – Hagana fights and contains the advancing Arab forces*, www.irgon-hagana.co.il/show_item.asp?levelid=61005&itemid=49711&itemtype=3&prm=t=4, dostęp 05.2015.

¹¹ H. Haszaron, *Born in Battle – 30 years Israeli's Defense Army*, „Liberation 1948/9” 1978, t. 1, s. 23.

Golani Armia Obrony Izraela mogła dotrzeć aż pod miejscowość Kunteira i zmusić siły syryjskie do wycofania się na linie obronne przed Damaszkiem.

Po zakończeniu konfliktu brygada otrzymała nowe zadania. Po pierwsze, miała zająć umocnione stanowiska na linii Bar Lewa wzdłuż Kanału Sueskiego, aby uszczelnić nową granicę. Po drugie, przydzielono jej misję zwalczania grup *fedainów* na granicy z Libanem¹². Zadania powierzone Brygadzie Golani w trakcie wojny sześciodniowej oraz po niej pokazują, że jednostka ta zaczęła być traktowana jako elitarna. Wykorzystywano ją w celu zdobycia trudno dostępnych pozycji przeciwnika, a także w celu przygotowania natarcia lub osłony atakujących jednostek Armii Obrony Izraela. Dodatkowo była to jedna z pierwszych jednostek, która stosowała taktykę *guerilli* w walce z paramilitarnymi grupami Arabów. Potwierdza to, zatem fakt, że już wówczas Cahal zaczął dostosowywać się do pojawiających się nowych zagrożeń, jakimi była aktywność paramilitarnych oddziałów arabskich.

Wojna Jom Kipur (1973) zaskoczyła siły zbrojne Izraela¹³. Syryjczycy przekroczyli umocnioną granicę i uderzyli na trzech kierunkach, w stronę góry Hermon, bazy Nafah oraz Jeziora Galilejskiego. Atak syryjskich komandosów na szczyt Hermon spowodował wycofanie się sił Brygady Golani w celu przegrupowania i uzupełnienia strat. Izraelskim jednostkom pancernym i zmechanizowanym rezerwistom udało się zatrzymać syryjskie natarcie na linii Hermon, Nafah, Jezioro Galilejskie. Po reorganizacji sił i pobraniu zapasów Dowództwo Północne postanowiło wydać rozkaz kontrataku i skoordynowanego natarcia na północy i południu Wzgórz Golan. Brygada Golani miała za zadanie odbić górę Hermon. Po ciężkich walkach udało się jej przejąć kontrolę nad wcześniej utraczonym posterunkiem wojskowym¹⁴. Przeznaczenie Brygady Golani pozostawało niezmiennie. Powierzono jej obsadzenie i ochronę strategicznego punktu dla systemu ostrzegania Izraela – góry Hermon. Świadczyło to, że przygotowanie i wyszkolenie jednostki pozwalało na szybką odpowiedź w razie ataku wroga.

Niewątpliwie te i wcześniejsze akcje nadały jednostce status elitarnej, przez co w czasie pokoju wykorzystywana była do zadań kluczowych z punktu obronności kraju. Brygada Golani wyspecjalizowała się w operacjach bojowych w terenie górzystym, a zwłaszcza likwidowaniu umocnionych i niedostępnych

¹² Tamże, s. 48-50; M. Jadwiszczok, *Antyizraelskie ugrupowania terrorystyczne i ich zwalczanie*, Toruń 2010, s. 32-33; www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Society_&_Culture/golani_brigade.html, dostęp 05.2015.

¹³ Brygada Golani stacjonowała wtedy na Wzgórzach Golan.

¹⁴ 1973 Yom Kippur War: Day-by-Day, www.idfblog.com/about-the-idf/history-of-the-idf/1973-yom-kippur-war-day-day/, dostęp 05.2015; H. Haszaron, *The Yom Kippur War*, „Born in Battle – 30 years Israeli’s Defense Army” 1978, t. 1, s. 56, 64.

dla sił pancernych punktów oporu nieprzyjaciela. Nadmienmy, że żadna inna formacja izraelskiej armii nie była szkolona tak samo jak Brygada Golani oraz nie stosowała jej taktyki.

Wysokie oceny jednostki i duch walki sprawiły, że Brygadę Golani wybrano razem z jednostką Sajeret Matkal i 35 Brygadą Spadochronową do misji w Entebbe¹⁵. Można domniemywać, że użycie Chatiwat Golan w operacji odbicia zakładników poza granicami kraju wypływało z dwóch przesłanek. Pierwszą była chęć zapewnienia wsparcia komandosom z Sajeret Matkal. Drugą był niedostatek formacji zdolnych do wypełniania zadań o charakterze „specjalnym” w kraju oraz za granicą¹⁶.

W trakcie pierwszej wojny w Libanie (1982) Brygada Golani realizowała również kluczowe zadania. Na początku operacji jednostka otrzymała zadanie uderzenia na Twierdzę Beaufort (południowy Liban, 717 m.n.p.m), z której roztaczał się widok na granicę z Izraelem. Poza tym, z twierdzy ostrzeliwano konwoje Armii Obrony Izraela, jadące z Kirjat Szmona. Nadmienmy, że ta lokalizacja była zajmowana przez Organizację Wyzwolenia Palestyny (dalej OWP) i wykorzystywana do ostrzału północy Izraela i kierowania ogniem¹⁷. W tej sytuacji Brygada Golani po raz kolejny dowiodła swojej skuteczności, pomimo iż jest formacją ochotniczą.

Podczas drugiego dnia operacji „Pokój dla Galilei” Golani otrzymała zadanie oczyszczenia obozu dla uchodźców Ejn el Hilweh z bojowników OWP w celu utorowania trasy z Sydonu do Bejrutu dla jednostek pancernych. Pierwszego sierpnia, podczas oblężenia libańskiej stolicy, jednostka zdobyła Międzynarodowy Port Lotniczy w celu wywarcia presji na walczących jednostkach OWP i zmuszenia ich do wycofania się z miasta. Po zakończeniu działań zbrojnych Chatiwat Golani stacjonowała na południu Libanu, walcząc z bojówkami OWP i ochraniając Twierdzę Beaufort¹⁸. Fakty te potwierdzają, iż Brygada Golani była wykorzystywana do zadań specjalnych na linii frontu oraz torowania drogi nacierającym siłom. Dodatkowo coraz częściej używano jednostki do

¹⁵ M. Jadwiszczok, dz.cyt., s. 127.

¹⁶ Autor nie liczy tutaj plutonów rozpoznawczych, które w Izraelu uważa się za oddziały przeznaczone do działań specjalnych np. przeprowadzanie zwiadu. Pojawienie się większej liczby jednostek specjalnych można zauważyć w okresie pierwszej wojny libańskiej (1982), I Intifady (1987-1991) oraz II Intifady (2000-2004).

¹⁷ S. Katz, L. Russel, *Man at Arms Series – Armies in Lebanon 1982-1984*, London 1985, s. 14.

¹⁸ Tamże, s. 24; www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Society_&_Culture/golani_brigade.html, dostęp 05.2015.

działań przeciwpartyzanckich głównie na granicy Izraela oraz na terenach państwa granicznych.

Następnym konfliktem, w którym brała udział Chatiwat Golani, była II Intifada (2000-2004), kiedy wykonywała zadania likwidacji komórek terrorystycznych w Strefie Gazy i na Zachodnim Brzegu. Dokonała również zatrzymania kilku ważnych działaczy Hamasu¹⁹. Użycie Brygady Golani w trakcie powstania palestyńskiego wynikało z faktu stopniowego przesunięcia zadań i możliwości armii izraelskiej z konwencjonalnego konfliktu zbrojnego na walkę z przeciwnikiem asymetrycznym. Co za tym idzie, dotychczasowe doświadczenie jednostki wynikające ze zwalczania ugrupowań terrorystycznych pozwoliło jej na efektywne wykorzystanie na terytoriach Autonomii Palestyńskiej. Pokazuje to, że od czasów zakończenia operacji „Pokój dla Galilei” Brygada zaangażowana była w działania związane z taktyką guerilli. Nadmienmy, że jednostka Golani uczestniczyła również w drugiej wojnie libańskiej (2006), operacji „Płynny Ołów” (2009) oraz operacji „Protective Edge” (2014)²⁰. Powyższe działania miały w dużej mierze charakter asymetryczny, przeciwnikiem Izraela były oddziały Hamasu i Hezbollahu. Udział w nich opisywanej jednostki jest wyrazem jej zaangażowania i dostosowania taktyki do zwalczania przeciwnika, unikającego bezpośredniego starcia. Brygada Golani charakteryzuje się dużą mobilnością w trudnym, często zurbanizowanym terenie, dobrym rozpoznaniem oraz zdolnością do operowania przez dłuższy czas we wrogim otoczeniu.

Brygada Golani w strukturze Armii Obrony Izraela

Na czele Armii Obrony Izraela stoi Sztab Generalny Cahalu, który zatwierdza i wdraża w życie decyzje kształtujące cele strategiczne. Ponadto określa metody walki armii i zakres funkcjonowania dowództw geograficznych, planuje oraz koordynuje funkcjonowanie armii w okresie pokoju, odpowiada za szkolenia, a także wdrażanie nowych planów, jak również utrzymanie infrastruktury wojskowej. Sztabowi Generalnemu podlegają trzy rodzaje sił zbrojnych: Siły Lądowe (Zro ha-Jabasza), Siły Powietrzne (Chail ha-Awir) oraz Siły Morskie (Chail ha-Jam). W przypadku tych dwóch ostatnich należy zaznaczyć, że spełniają rolę „systemu dwufunkcyjnego”, czyli odpowiedzialne są za przygotowa-

¹⁹ A. Harel, *The IDF's Golani Brigade: Always first on the scene at the front line*, 6 January 2009, www.haaretz.com/print-edition/news/the-idf-s-golani-brigade-always-first-on-the-scene-at-the-front-line-1.267546, dostęp 05.2015.

²⁰ Tamże; *Operation Cast Lead Update No. 8*, 6 January 2009, www.terrorism-info.org.il/en/article/18352, dostęp 05.2015.

nie, szkolenie oraz rozwój lotnictwa i marynarki, a także dowodzenie nimi w trakcie wojny²¹.

W tym miejscu należy również opisać izraelski model zarządzania jednostkami lądowymi. Mefaked Zro ha-Jabasa²² jest odpowiedzialny za organizację, ogólną strukturę, koordynację działań i współpracę z innymi rodzajami sił zbrojnych²³. Ponadto, można jeszcze wyróżnić pięć obszarów działalności tej struktury:

- szkolenie i kształcenie (tworzenie planów szkoleń wojskowych, ćwiczeń, wymogów, jakie muszą spełniać żołnierze, zbieranie informacji i doświadczeń z poszczególnych operacji),
- prawo wojny (formułowanie strategii i doktryny),
- uzbrojenie (składanie zamówień, projektowanie uzbrojenia, konserwacja sprzętu),
- organizacja (zarządzanie zasobami ludzkimi).

W celu łatwiejszego realizowania powierzonych zadań powołano do życia pięć korpusów: piechoty i spadochroniarzy (Ragla'im we-Canchanim), sił pancernych (Chail ha-Szirion), inżynieryjny (Hansada ha-Krawit), artyleryjski (Totchanim), wywiadu polowego (Isuf ha-Krawi)²⁴. Dowództwo Wojsk Lądowych w Izraelu odpowiedzialne jest głównie za wdrażanie w życie założeń Sztabu Generalnego, rozwój sprzętu i technologii w wojskach lądowych, analizę konfliktów i wyciąganie z nich wniosków na przyszłość. Jest to zatem ciało administracyjno-szkoleniowe, które odpowiada za modernizację, utrzymanie potencjału oraz zasoby ludzkie, a nie za bezpośrednie dowodzenie. Przypisanie tych zadań Siłom Lądowym można odczytać jako działania prowadzące do dostosowania ich do zmieniających się uwarunkowań pola walki. Jest to – podkreślny – istotny element rozwoju izraelskiej armii oraz procesu specjalizacji poszczególnych jednostek. Sztab Generalny otrzymuje tym samym gotowe raporty, na podstawie których może realizować powierzone mu zadania.

Sztabowi Generalnemu bezpośrednio podlegają również dowództwa regionalne: Północne (odpowiedzialne za monitorowanie pogranicza z Syrią i Libanem), Południowe (Pustynia Negew i miasto Ejlat), Centralne (jednostki stacjonujące na Zachodnim Brzegu, w Jerozolimie oraz krainach Gusz Dan, Szaron i Szfela), Krajowe (obrona cywilna i regionalna). To im, podporządkowane są poszczególne dywizje sił lądowych, rozmieszczone odpowiednio do zasięgu

²¹ *Structure*, www.idf.il/1498-en/Dover.aspx, dostęp 05.2015.

²² Funkcjonuje jako dowództwo odpowiedzialne za wojska lądowe, zwane jest także Dowództwem Wojsk Lądowych.

²³ *Ground Forces*, www.idf.il/1511-en/Dover.aspx, dostęp 05.2015.

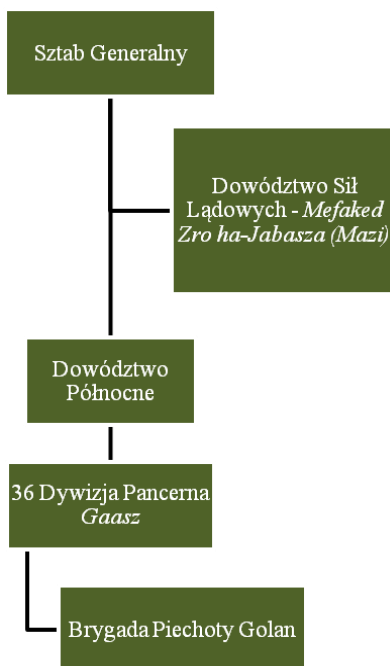
²⁴ *Klali – Mahi Zro ha-Jabasa*, www.mazi.idf.il/41-he/IGF.aspx, dostęp 05.2015.

terytorialnego dowództw²⁵. Pokazuje to, że Izrael w różny sposób definiuje i postrzega zagrożenia w zależności od regionu, a także dąży do profesjonalizacji sił zbrojnych. Każde z dowództw odpowiada za inny odcinek granicy, a co za tym idzie, musi przygotowywać podległe jednostki w taki sposób, aby mogły odpowiedzieć na zagrożenie występujące na danym terenie. Tym samym, poszczególne dowództwa rozwijają system bezpieczeństwa kraju oraz reagowania na pojawiające się niebezpieczeństwa. Taki podział odpowiedzialności może ułatwiać Izraelowi organizację obrony kraju. Jednostki stacjonujące w danej części są tak dostosowane pod względem uzbrojenia, szkolenia i działania, aby optymalnie wykorzystać warunki otoczenia, w jakich się znajdują. Nadmienmy, że Dowództwo Północne musi się zmagać w szczególności z zagrożeniami asymetrycznymi takimi, jak działalność Hezbollahu czy ostrzały rakietowe z południa Libanu, a także kontroluje granicę z Syrią.

Brygada Golani, której poświęcone są niniejsze rozważania wchodzi w skład 36 Dywizji Pancernej Gaasz (hebr. אגדה 36 געש, Ugda 36 Gaasz) podległej Dowództwu Północnemu. Funkcjonuje jako brygada piechoty zmechanizowanej, obok dwóch brygad pancernych i brygady artylerii²⁶. Z racji swoich historycznych zaszczości oraz doświadczeń związanych z teatrem działań i taktyką walki, Brygada Golani wpisuje się w system bezpieczeństwa północnej części Izraela i może służyć jako wsparcie dla dywizji pancernej oraz przeprowadzać samodzielne zadania, które opisane zostaną później.

²⁵ *IDF Units*, www.idf.il/1498-en/Dover.aspx, 05.2015.

²⁶ *IDF Ground Forces Order of Battle*, www.globalsecurity.org/military/world/israel/army-orbat.htm, dostęp 05.2015.

Rysunek 1. Brygada Golani w strukturze Armii Obrony Izraela

Źródło: Opracowanie własne.

Struktura Brygady Golani

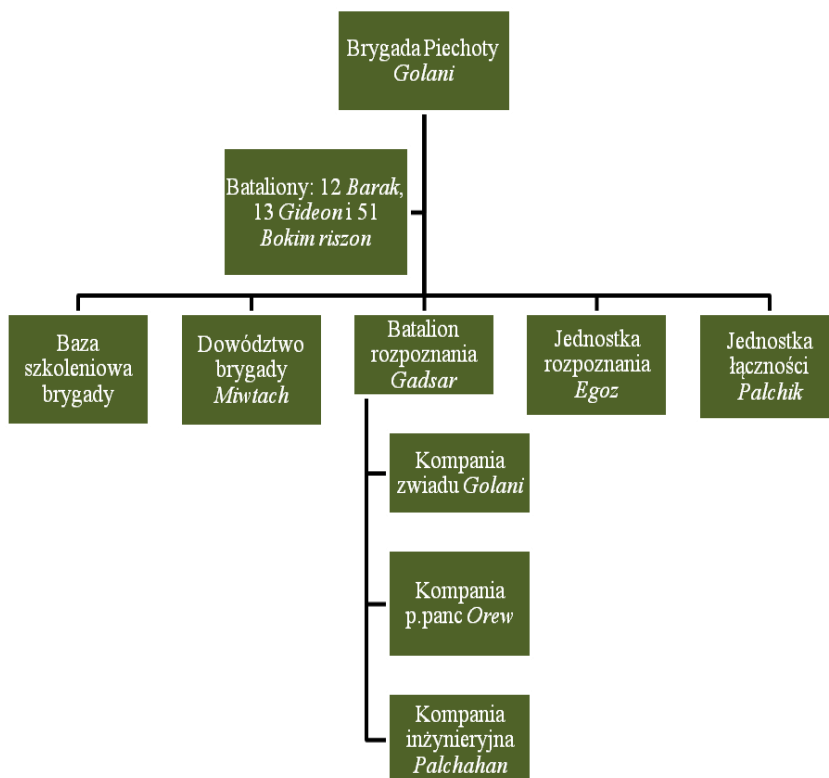
Współcześnie Brygada Golani składa się z: 12 Batalionu Barak (Gedud 12 Barak), 13 Batalionu Gideon (Gedud 13 Gideon), 51 Batalionu Bokim Riszon (Gedud 51 Bokim Riszon); Batalionu rozpoznania Gadsar, w którego skład wchodzi trzy kompanie: kompania zwiadu Golani (Plugat ha-Siur/Palsar Golani), kompania przeciwpancerna „Kruk” (Plugat tilim neged tankim „Orew”/Paltank) i kompania inżynierska (Plugat Chawala Hansadi/Palchahan); jednostki rozpoznania Egoz (Jachidat Egoz); jednostki łączności (Palchik), dowództwa brygady (Miwchat); bazy szkoleniowej brygady (Basis Imun Chatiwati)²⁷.

Struktura Brygady Golani oraz przyporządkowanie do dywizji pancernych świadczy o jej roli jako wsparcia dla nacierających jednostek pancernych. Zgodnie z doktryną Armii Obrony Izraela siły zbrojne muszą atakować przeciwnika w sposób nagły, przy współpracy wszystkich rodzajów sił zbrojnych. Uderzenie ma być na tyle zdecydowane, że przełamie obronę przeciwnika lub

²⁷ *Gedudim we-Jachidot*, www.golani.co.il/show_item.asp?itemId=56&levelId=60745&itemType=0, dostęp 05.2015.

zatrzyma jego natarcie. Właśnie w roli wsparcia takiego uderzenia występowała Brygada Golani. Dodatkowo, struktura batalionu zwiadu pozwala nie tylko na prowadzenie rozpoznania, ale także na zdobywanie umocnień, niszczenie przeszkód w ramach ewentualnego natarcia, wspieranie akcji antyterrorystycznych przez lokalizowanie i niszczenie tuneli pod granicą. Batalion posiada również środki do samodzielnego niszczenia broni pancernej przeciwnika, a zadania te realizuje specjalna kompania. Pozwala to na wykorzystanie Brygady Golani lub poszczególnych jej batalionów na wiele sposobów. Kolejnym zastosowaniem tej formacji może być wsparcie działań dywizji i prowadzenie na jej rzecz zwiadu na tyłach wroga lub na linii frontu przed uderzeniem. W strukturze brygady znajduje się również jednostka specjalna Egoz, dzięki czemu Brygada Golani uczestniczy w licznych działaniach przeciwpartyzanckich i antyterrorystycznych²⁸. Ten typ aktywności jest bardzo istotny w ostatnich czasach, w szczególności, kiedy Izrael od lat osiemdziesiątych XX w. bierze udział w konfliktach asymetrycznych. Dla państwa znajdującego się w takich warunkach ważne jest, aby posiadać jednostki, mogące skutecznie likwidować zagrożenia o charakterze niepaństwowym.

²⁸Golani, www.garinmahal.com/golani, dostęp 05.2015.

Rysunek 2. Struktura Brygady Golani

Źródło: Opracowanie własne.

12. Batalion *Barak* powstał razem z Brygadą Golani i uczestniczył w wojnie o niepodległość Izraela. W trakcie kryzysu sueskiego żołnierze batalionu uczestniczyli w okupacji strategicznych miast i wsi na Synaju. Podczas wojny w 1967 roku jednostka zasłynęła udziałem w bitwie o Tel Fachr, kiedy to wielokrotnie podchodziła do szturm, ponosząc duże straty w ludziach. Operacja „Pokój dla Galilei” to ochrona i zabezpieczenie odwrotu Armii Obrony Izraela, wychodzącej z południowego Libanu. W 1988 roku Batalion Barak uczestniczył w kilku akcjach antyterrorystycznych w celu likwidacji komórek palestyńskich. Od tego momentu jednostka bierze udział w operacjach w Strefie Gazy i na Zachodnim Brzegu²⁹.

²⁹ *Gedud 12*, www.golani.co.il/show_item.asp?itemId=57&levelId=60746&itemType=0, dostęp 05.2015.

Historia 13. Batalionu Gideon rozpoczyna się również w trakcie wojny o niepodległość. Żołnierze tej jednostki uczestniczyli w wykonaniu planu Dalet, odcięcia sił arabskich i zablokowanie rzeki Tabor. Dodatkowo, batalion odpierał ataki wojsk egipskich na Półwyspie Synaj, a także ostatecznie wyparł je z terytorium Izraela. W 1956 roku okupował Rafa, aby umożliwić bezproblemowe natarcie sił pancernych na Egipt. Podczas wojny sześciodniowej żołnierze zajęli Tel Fachr i Tel Azaziat. W trakcie wojny Jom Kipur Gideon obsadzał stanowiska obronne na północy Izraela. Z kolei podczas operacji w Libanie Batalion Barak likwidował komórki terrorystyczne i zdobywał umocnione rejon OWP. Współcześnie ochrania osiedla nadgraniczne³⁰.

Pierwotnie 51. Batalion Bokim riszon był częścią Brygady Giwati. W skład Brygady Golani wszedł dopiero w 1956 roku. Podczas kryzysu sueskiego wykonywał te same zadania, co Bataliony 12. i 13. Po wojnie sześciodniowej jednostka brała udział w wojnie na wyczerpanie, na linii Bar Lewa. Wojna libańska to czas ochrony terenów wokół Twierdzy Beaufort³¹.

W świetle powyższych informacji widać, że wszystkie trzy bataliony pełnią rolę wsparcia dla nacierających ciężkich jednostek lub rolę obrony na umocnionych pozycjach. Ponadto, jednostki te mogą brać udział w akcjach okupacyjnych, porządkowych, a także antyterrorystycznych. Należy podkreślić, że opisane zadania batalionów wpisują się w szerszy kontekst zabezpieczenia linii zaopatrzeniowych i transportowych dla armii.

Batalion rozpoznania Gadsar w strukturach Brygady Golani powstał w 2001 roku. W jego skład wchodzi wcześniej wspomniane: kompania zwiadu, kompania przeciwpancerna oraz kompania inżynieryjna.

Kompania zwiadu Palsar Golani była jedną z pierwszych, specjalnych jednostek w Izraelu. Początkowo odpowiadała za przeprowadzanie rozpoznania dalekiego zasięgu na terytorium wroga. Dodatkowo, jej żołnierze ochraniali czołówkę nacierających oddziałów, zdobywali umocnienia wroga oraz zbierali informacje o zgrupowaniach przeciwnika³². Palsar Golani zdobył Tel Fachr, umocnienia na górze Hermon oraz Twierdzę Beaufort. Współcześnie jednostka szkolona jest w walce przeciwpartyzanckiej, infiltracji granicy państw sąsiadujących z Izraelem oraz technikach naprowadzania³³. Palsar Golani w ramach

³⁰ *Gedud 13*, www.golani.co.il/show_item.asp?itemId=38&levelId=60747&itemType=0, dostęp 05.2015.

³¹ *Gedud 51*, www.golani.co.il/show_item.asp?itemId=39&levelId=60748&itemType=0, dostęp 05.2015.

³² M. Jadwiszczok, dz.cyt., s. 112-113.

³³ *Palsar*, www.golani.co.il/show_item.asp?itemId=41&levelId=60749&itemType=0, dostęp 05.2015.

swoich kompetencji może prowadzić zwiad oraz rozpoznanie na użytek brygady czy też dywizji.

Kompania przeciwpancerna Orew zbierała doświadczenie od wojny Jom Kipur. Nadmienimy, że konflikt ten zainicjował w Armii Obrony Izraela działania, których celem jest skuteczne zwalczanie broni pancernej, nie tylko poprzez wojska zmechanizowane, ale także piechotę. Orew uczestniczyła w operacjach w Strefie Gazy i Libanie³⁴. Jej wąska specjalizacja pozwala na wsparcie własnych sił pancernych. Orew skutecznie uzupełnia także obronę w umocnionych rejonach i nadgranicznych posterunkach armii.

Ostatnią formacją przywołaną w artykule jest kompania inżynierska Palchahan. Powstała w 1965 roku i liczyła wówczas 50 żołnierzy. Brała udział w bitwie o Tel Fachr, Hermon, Twierdzą Beaufort, operacjach w Strefie Gazy i na południu Libanu. Podczas tych działań Palchahan niszczył przeszkody na drogach, umocnienia wroga i rozminowywał pola minowe³⁵. Obecnie kompania ta dysponuje środkami technicznymi oraz umiejętnościami pozwalającymi likwidować tunele drążone przez bojowników Hamasu czy też Hezbollahu.

Jednostka Egoz powstała w 1956 roku po rozpoczęciu operacji „Kadesz” na Synaju. Arabskie ugrupowania paramilitarne zaczęły wtedy przenikać północną granicę Izraela, a jego sztab generalny obawiał się syryjskiej odpowiedzi na fakt zaatakowania Egiptu. Lęki te nie znalazły jednak potwierdzenia w rzeczywistości. Egoz miała zajmować się patrolami nadgranicznymi oraz zadaniami specjalnymi na rzecz Dowództwa Północnego. W 1957 roku postanowiono rozwiązać jednostkę z powodu niewyjaśnionego zgonu żołnierza. W 1963 roku zdecydowano o jej ponownym utworzeniu, jednakże po ustaniu ataków OWP Egoz rozformowano. W 1968 roku, po wojnie sześciodniowej wypadki arabskich grup na terytorium Izraela się nasiliły. Wówczas to Egoz po raz kolejny powołano do życia. Od tej pory prowadził misje przeciwko grupom zbrojnym OWP, przenikał przez granice państw arabskich, dokonując rajdów na siedziby terrorystów. Kiedy konflikty nad granicą znowu wygasły, zredukowano jednostkę, a następnie rozwiązano ją. W latach osiemdziesiątych zwiększyła się liczba palestyńskich ataków na izraelskie siły bezpieczeństwa, dlatego postanowiono na stałe przywrócić etaty oraz reaktywować jednostkę Egoz. Od tego czasu jej przeznaczeniem jest walka przeciwpartyzancka, walka w terenach zurbanizowanych oraz szkolenie w taktyce guerilli³⁶.

³⁴ *Paltank*, www.gadsargolani.com/Web/Units/Orev/About/Default.aspx, dostęp 05.2015.

³⁵ *Palchahan*, www.gadsargolani.com/Web/Units/EngeniringCompany/About/Default.aspx, dostęp 05.2015.

³⁶ *Egoz*, www.golani.co.il/show_item.asp?itemId=44&levelId=60750&itemType=0,

Jak można zauważyć Egoz mimo częstego rozwiązywania, zachował swoje walory bojowe, a zwłaszcza doświadczenie w walce przeciwpartyzanckiej. Specjalizacja jednostki w tym kierunku jest istotna z punktu widzenia Armii Obrony Izraela. Ważne jest, bowiem to, aby wojsko posiadało jednostkę, która potrafi samodzielnie wykonywać misje polegające na przekroczeniu granicy i likwidacji znajdujących się tam celów. Nie dziwi zatem, że żołnierze jednostki szkoleni są w taktykach ułatwiających zwalczanie przeciwnika, którego nie można rozpoznać. Dodatkowo, najlepszym miejscem do zakładania komórek terrorystycznych są miasta, w których zwykle jednostki zmechanizowane nie mogą działać z łatwością. Egoz szkolony jest w zakresie działań zbrojnych w mieście oraz innych terenach silnie zabudowanych. Ponadto kładzie się duży nacisk na rozwijanie umiejętności pozostawania w zamaskowaniu przez długi czas i atakowania celu w najbardziej odpowiednim momencie. Daje to możliwość wykorzystania jednostki w akcjach antyterrorystycznych, operacjach przeciwpartyzanckich na północy Izraela oraz Zachodnim Brzegu czy Strefie Gazy. Pod koniec 2015 roku Szef Sztabu Generalnego – Gadi Eisenkot – powołał do życia nową jednostkę nazwaną Comando Brigade. W jej skład wszedł Egoz oraz trzy inne jednostki specjalne izraelskiej armii (Duvdevan, Rimon i Maglan)³⁷.

Jednostka Palchik powstała w trakcie tworzenia Brygady Golani. Od początku jej zadaniem było zapewnianie łączności w Brygadzie, w okresie pokoju i wojny. Żołnierze dodatkowo tworzyli sieć łączności między walczącymi oddziałami, dowództwem Brygady i Dowództwem Północnym. Wymagania współczesnego pola walki wymusiły stworzenie dwóch zespołów, jednego zajmującego się komunikacją w samym dowództwie, a także drugiego – bojowego, który był dołączany jest do walczących oddziałów³⁸. Nadmienmy, że izraelskie wojsko współcześnie często uczestniczy w walkach w terenie silnie zaludnionym i zabudowanym. Wielokrotnie podczas takich starć dochodziło do wspólnego ostrzelania się lub problemów z naprowadzeniem artylerii, a także wsparcia lotniczego. Dołączenie bojowych zespołów łączności pomaga w synchronizacji ataków oraz manewrów walczących oddziałów. Jest to szczególnie ważne, ponieważ Armia Obrony Izraela dokonuje zdecydowanych i nęghych uderzeń na cele w miastach przy zachowaniu mobilności żołnierzy prze-

dostęp 05.2015.

³⁷ Y. Lappin, *IDF Chief of Staff: Newly formed Commando Brigade is needed now more than ever*, „The Jerusalem Post”, 27.12.2015, www.jpost.com/Israel-News/IDF-Chief-of-Staff-Newly-formed-Commando-Brigade-is-needed-now-more-than-ever-438588, dostęp 02.2016.

³⁸ *Palchik*, www.golani.co.il/show_item.asp?itemId=45&levelId=60751&itemType=0, dostęp 05.2015.

mieszczających się przez ich kwartały. Ciągły kontakt zapewnia zmniejszenie ryzyka na polu walki, ułatwia koordynację działań oraz umożliwia szybką wymianę informacji.

Podsumowanie

Śledząc historię Brygady Golani, trudno zaprzeczyć motto stworzonemu przez żołnierzy „brygady numer 1”. Od początku istnienia państwa Izrael jednostka brała udział we wszystkich konfliktach zbrojnych i operacjach przeprowadzanych przez Armię Obrony Izraela. Struktury brygady ewoluowały wraz ze zmianami w armii. Przez ten czas Brygada Golani funkcjonowała jako formacja ochotnicza. Poświęcenie jej żołnierzy i udział w ważnych bitwach nadały Golani charakter elitarny. Ten związek taktyczny podporządkowany jest dowództwu odpowiadającemu za bezpieczeństwo północy kraju. Przypomnijmy, że odcinek tej części granicy jest kluczowy dla żywotnych interesów państwa.

W Brygadzie Golani znajdują się jednostki szkolone do walki z asymetrycznym przeciwnikiem oraz do wykonywania zadań o charakterze specjalnym. Służą one nie tylko wsparciu innych związków taktycznych, ale również mogą przeprowadzać własne operacje. Batalion Gadsar w swojej strukturze posiada wyspecjalizowane kompanie do działań inżynierskich na polu bitwy, zwalczania broni pancernej wroga oraz zwiadu.

Przykładem dostosowania się jednostki do współczesnego pola walki jest jednostka Egoz, przygotowana do działań przeciwpartyzanckich, przenikania przez granicę i zwalczania komórek terrorystycznych oraz walki w miastach. Specjalizacja w ramach Brygady Golani wpisuje się w coraz częstsza profesjonalizację poszczególnych rodzajów wojsk w Armii Obrony Izraela. Zabieg ten ma na celu stworzenie jednostek zdolnych wykonywać określone zadania oraz ma pomóc w realizacji doktryny izraelskiej armii. W ramach ewentualnego konfliktu zbrojnego poszczególne związki taktyczne będą wykonywać misje związane ze zdobyciem wytyczonych miejsc, zabezpieczeniem linii transportowych i logistycznych oraz współdziałaniem innych rodzajów wojsk. Składają się one w jedną całość w celu szybkiego zwycięstwa, przeniesienia walki na terytorium wroga. Opisane wyżej zmiany dokonywane są w celu zwiększenia szans wojska na asymetrycznym polu walki, z którym od lat osiemdziesiątych przychodzi się mierzyć Izraelowi. Tego typu konflikty są coraz bardziej wymagające, dlatego też przykład Brygady Golani pokazuje, jak zmieniają się tendencje w Armii Obrony Izraela oraz w jaki sposób próbuje się eliminować zagrożenia.

Golani Brigade – Israeli „brigade number 1“**Streszczenie**

Artykuł analizuje historię Brygady Golani oraz zmiany, jakie w niej zachodziły od 1948 po czasy współczesne. W trakcie 68 lat jej istnienia jednostka brała udział w każdym konflikcie izraelsko-arabskim na Bliskim Wschodzie, dzięki czemu zbudowała swój elitarny charakter i zdobyła uznanie wśród społeczeństwa. W tym okresie w Chatiwat Golani zaszło wiele zmian pod względem struktury, szkolenia, a także przeznaczenia. Opis niniejszego związku taktycznego pokazuje zatem, jak Izrael dostosowuje swoją armię do zmieniających się wymogów pola walki, počawszy od 1948 roku do czasów współczesnych. W artykule zaprezentowano rys historyczny jednostki, jej strukturę oraz rolę, jaką odgrywa w Armii Obrony Izraela wraz ze strukturą samej Brygady Golani.

Słowa kluczowe

Armia Obrony Izraela, Izrael, konflikt arabsko-izraelski, Brygada Golani

Abstract

The article analyzes the history of the Golani Brigade and the changes that occurred since 1948 to the present day. During the 68 years of its existence the unit was involved in every Israeli-Arab conflict in the Middle East. It built its elitist character and has gained recognition among the public. During this time in Chatiwat Golani has changed structure, way of training, and its objectives. Description of this unit shows how Israel adapts its army to the changing requirements of the battlefield, since 1948 to the present. The article presents the history of unit, its structure and the role it plays in the Israel Defense Army.

Key words

Israel Defense Forces, Israel, Israeli-Arab conflict, Golani Brigade

Bibliografia:

1973 Yom Kippur War: Day-by-Day, <https://www.idfblog.com/>

Cast Lead Update No. 8, 6 January 2009, <http://www.terrorism-info.org.il/>

Egoz, www.golani.co.il

Gedud 12, www.golani.co.il

Gedud 13, www.golani.co.il

Gedud 51, www.golani.co.il

Gedudim we-Jachidot, www.golani.co.il

Golani , www.garinmahal.com/golani

Golani Infantry Brigade, www.jewishvirtuallibrary.org

Golani, www.garinmahal.com

Ground Forces, www.idf.il

Ha-nadon: chaluk chatiwat lewanoni, www.irgon-haagana.co.il

Harel A., *The IDF's Golani Brigade: Always first on the scene at the front line*, 6 January 2009, www.haaretz.com

Haszaron H., „*Born in Battle – 30 years Israeli's Defense Army*”, 1978, t. 1.

IDF Ground Forces Order of Battle, www.globalsecurity.org

IDF Units, www.idf.il

Jadwiszczok M., *Antyizraelskie ugrupowania terrorystyczne i ich zwalczanie*, Toruń 2010.

Katz S., Russel L., *Man at Arms Series – Armies in Lebanon 1982-1984*, London 1985.

Klali - Mahi Zro ha-Jabasza, www.mazi.idf.il

Lappin Y., *IDF Chief of Staff: Newly formed Commando Brigade is needed now more than ever*, „The Jerusalem Post”, 27.12.2015, www.jpost.com

Palchahan/www.gadsargolani.com

Palchik, www.golani.co.il

Palsar, www.golani.co.il

Paltank, www.gadsargolani.com

Structure, www.idf.il

The War of Independence 12/47- 5/48- Hagana fights and contains the advancing Arab forces, www.irgon-haagana.co.il

War of Independence, www.safed.co.il